

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Politisk Dispache

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 502. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167175863456/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

Politisk Dispatche.

Something is rotten in the state of Denmark
Marcellus i Shakspear's Hamlet.

Et gammelt Ordsprog siger: „Hvo som smører godt, han tjærer godt“. Imidlertid, da dette Ordsprog for det meste toges i en Mening, hvori jeg saa dette Sted ikke vil have det taget, saa finder jeg det fornødent at forandre iemine saaledes: „Hvo som betaler vel, bliver vel betjent“. Vil nok er det, at dette Ordsprog, saaledes udtrykt, ikke alt for ofte holder Stik; men man kan dog vel sige med Sandhed, at det burde holde.

Hvor mange ere ikke de, der i deres smaa Husholdninger have Aarsag til at sige: De af dine Tjenestefolk, som du behandler bedst, behandle dig slettest! Jeg taler her ikke om dem, der tro at være saare gode imod deres Tjenere, naar de ikke begrebe dem som Slaver; ikke om dem, der altid kunne slet og dog ville tjenes vel; ikke om dem, der tro at have gjort alt, hvad de skyldte deres Tjenere, naar de i ordentlig Tid give dem deres Løn, og hvad mere de uden

Dispatche, egentl. Beretning af det Tab, der ved Søflaads revideres Skibets og Ladningens Tære og Årsrønderer. — Politisk Dispatche samt den følgende Afhandling „Sprø og grønstæng“ fremkom i andet Bind af Tidsskriftet „for Sandhed“ 1798. Det var disse to Skrifter, der gav Anledning til, at Heiberg blev sat under Generalcensurens Tiltale.

aabenbar Uretfærdighed ikke kunne nægte dem; men jeg taler blot om dem, der, i ethvert Forhold imod sine Tjenere, altid, for end de handle, spørge sig: Hvad vilde du fordre af din Herre, i Fald Skæbnen havde gjort dig til Tjener?

Som det gaar i private Husholdninger, saaledes gaar det ikke sjælden i Stater. Forbi en Stat lønner vel, er det ikke sagt, at den bliver vel betjent; meget mere synes den almindelige Praxis at godtgjøre, at Embedsmændens Dursighed, Arbejdsomhed og Redelighed ofte staa i omvendt Forhold til hans Lønning, saa at de af Statens Tjenere, der lønnes bedst, undertiden tjene slettest. Jeg haaber dog, at man vil lade mig vederjæres den Ret at tro mig ikke at have glemt det gamle Axioma: Der er ingen Regel til, som jo har sine Undtagelser.

Svaret skal tjene til at bringe Begreber eller til at gjøre mig fortaalig for mine Medmenesker. Ord og Talemaader ere forskjellige Tegne paa Begreber. Deraf slyder, at nymodens Ord og nymodens Talemaader ere forskjellige Tegne paa nymodens Begreber. Nu er det en bekendt Sag, at man, efter Robens Talebrug, siger: Manden A., B., eller C. tjener vel; og at man derved aldeles ikke forstaaer, at Manden A., B. eller C. er en duelig og retskaffen Embedsmand, men at han har gode Indkomster. Hvo ser ikke heraf, at Indkomsterne af et Embede anses for Hovedsagen, og dets Bekyrelse for en Bijag? Skulde ikke blot denne Sprøganmærkning være nok til at bevise Migtigheden af, hvad jeg forhen har sagt: En Stat er ikke just vel betjent, fordi den lønner vel?

Der er stor Del rejser dette Uheld i Staterne sig af den næsten almindeligen antagne Grundfætning: Man maa søge Embeder til Personer, og ikke Personer til Embeder. Denne stabelige, men af Politiken, der gjerne nu om Stunder antager alt, hood der med Tiden maa fæde, naar det kun synes at være nyttigt for Djævlene, alt for ofte